

فصل ۲: کسر

۲۲	کسره‌های بزرگ تر از واحد
۲۷	جمع و تفریق عددهای مخلوط
۳۲	ضرب کسرها
۳۶	تقسیم کسرها
۴۰	ضرب عددهای مخلوط
۴۴	مرور فصل

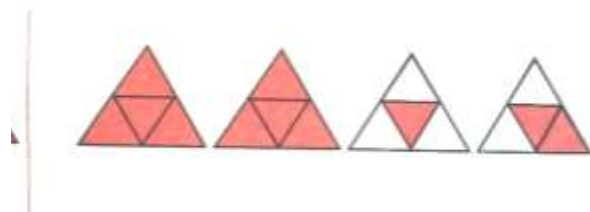
تمرینات بخش کسره‌های بزرگ تر از واحد

۱- جمله‌های درست و نادرست را مشخص کنید.

- ◆ $\frac{9}{7}$ برابر با $2\frac{1}{7}$ می باشد.
- ◆ عدد مخلوط $3\frac{7}{4}$ ، با $14\frac{1}{4}$ تا $\frac{1}{4}$ برابر است.
- ◆ کسر $\frac{6}{4}$ روی محور بین عددهای ۶ و ۴ قرار می گیرد.
- ◆ $1\frac{7}{8}$ بیشتر از $\frac{15}{8}$ است.

۲- چه کسری از شکل زیر رنگی است؟

- $2\frac{1}{4}$
- $3\frac{1}{4}$
- $2\frac{2}{4}$
- $4\frac{2}{4}$

۳- کدام یک از گزینه‌های زیر کسر $\frac{27}{6}$ را نشان می دهد؟

- $6\frac{3}{4}$
- $4\frac{2}{6}$

- $4\frac{5}{6}$
- $3\frac{4}{6}$

۴- با توجه به واحد، کسر مربوط به هر شکل را بنویسید.

۵- عددهای مخلوط زیر را به صورت کسر بزرگ تر از واحد بنویسید.

الف) $4\frac{2}{7} =$

ب) $5\frac{3}{8} =$

پ) $3\frac{7}{11} =$

ت) $1\frac{4}{10} =$

۶- کسرهای زیر را به عدد مخلوط تبدیل کنید.

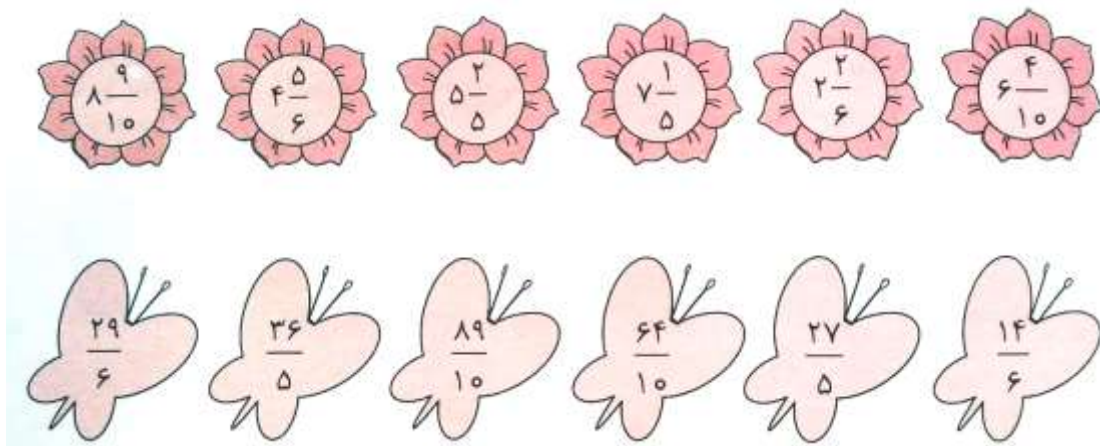
الف) $\frac{21}{4} =$

ب) $\frac{32}{5} =$

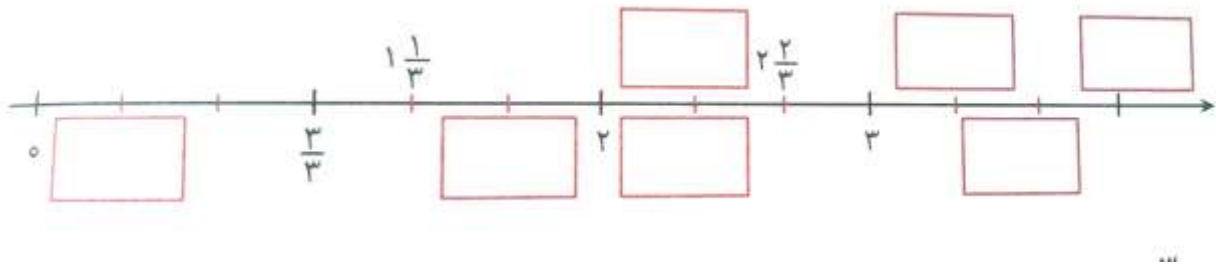
پ) $\frac{52}{10} =$

ت) $\frac{48}{7} =$

۷- هر عدد مخلوط را به کسر مساوی با آن وصل کنید.

۸- در محور زیر در جاهای خالی، کسر یا عدد مخلوط و یا عدد مناسب بنویسید.

۹- مهشید $2\frac{4}{7}$ ساعت و تینا $2\frac{3}{5}$ ساعت مطالعه کرده اند. کدام یک بیشتر مطالعه کرده است؟ روش مقایسه خود را توضیح دهید.

۱۰- در جای خالی چه عددی می توان قرار داد تا تساوی صحیح باشد؟

الف) $4\frac{\square}{7} = 5$

ب) $6\frac{\square}{3} = 7$

ب) $\square\frac{4}{4} = 3$

ت) $1\frac{6}{\square} = 2$

۱۱- الگوی زیر را ادامه دهید.

ب) $8\frac{3}{5}, 9\frac{3}{8}, 10\frac{3}{11}, \dots, \dots$

$5\frac{2}{3}, 4\frac{4}{6}, 3\frac{8}{12}, \dots, \dots$

الف) $8\frac{3}{5}, 9\frac{3}{8}, 10\frac{3}{11}, \dots, \dots$

$5\frac{2}{3}, 4\frac{4}{6}, 3\frac{8}{12}, \dots, \dots$

۱۲- برای دوختن یک کت، ۱ متر و ۲۴ سانتی متر و برای دوختن یک شلوار ۱ متر و ۱۵ سانتی متر پارچه لازم است.

الف- برای دوختن یک دست کت و شلوار به چند متر پارچه نیاز داریم؟

ب- پاسخ را به صورت عدد مخلوط نشان دهید.

۱۳- در جاهای خالی عدد مناسب بنویسید تا عدد مخلوط ساخته شود.

$$\frac{\square}{5} \text{ الف) } 3$$

$$\frac{\square}{9} \text{ ب) } 8$$

$$\frac{\square}{6} \text{ ب) } 2$$

$$\frac{\square}{4} \text{ ت) } 5$$

۱۴- وزن یک ظرف هنگامی که $\frac{1}{4}$ آن از آب پر شود ۶۳۰ گرم است. اگر وزن ظرف خالی ۱۳۰ گرم باشد. وزن ظرف پر از آب را به صورت یک عدد مخلوط بنویسید.

۱۵- کدام مقایسه درست است؟

$$\frac{7}{9} < \frac{2}{8} \text{ ب) } \square$$

$$9 < \frac{82}{9} \text{ ت) } \square$$

$$3\frac{1}{5} < 3\frac{2}{10} \text{ الف) } \square$$

$$\frac{29}{7} > \frac{31}{6} \text{ پ) } \square$$

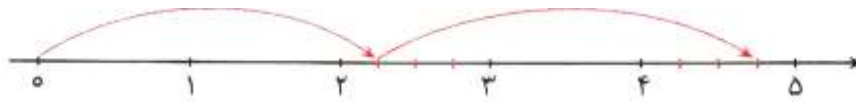
تمرینات بخش جمع و تفریق عددهای مخلوط

۱- جمله های درست و نادرست را مشخص کنید.

○ عدد ۷ را می توان به صورت $۶\frac{1}{8}$ هم نوشت.

○ مجموع $۲\frac{1}{5}$ و $\frac{15}{3}$ می شود $۷\frac{1}{5}$.

۲- محور زیر مربوط به کدام عبارت جمع است؟

ت. $۲\frac{1}{4} + ۱\frac{2}{4}$

ب. $۱\frac{3}{4} + ۱\frac{2}{4}$

ب. $۲\frac{1}{4} + ۲\frac{2}{4}$

الف. $۲\frac{1}{4} + ۱\frac{3}{4}$

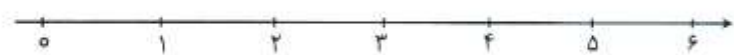
۳- کدام شکل حاصل تفریق $۳ - ۱\frac{2}{4}$ را نشان می دهد؟

۴- جمع و تفریق زیر را روی محور نشان دهید و حاصل را به دست آورید.

الف) $۲\frac{3}{4} + ۱\frac{1}{4} =$

ب) $۴\frac{5}{6} - ۱\frac{2}{3} =$

۵- عددهای زیر را به صورت جمع یا تفریق کسرها بنویسید.

$$\text{الف) } 1 = \frac{17}{20} + \frac{\square}{20}$$

$$\text{ب) } 2 = \frac{\square}{3} + \frac{\square}{2} + \frac{\square}{6}$$

$$\text{پ) } \frac{14}{5} = \frac{\square}{\square} + \frac{3}{\square} + \frac{\square}{5}$$

$$\text{ت) } \frac{8}{13} = \frac{\square}{13} - \frac{\square}{\square}$$

۶- حاصل جمع و تفریق های زیر را به دست آورید و در صورت امکان آن را ساده کنید.

$$\text{الف) } 7\frac{2}{9} + 3\frac{10}{18} = \dots\dots$$

$$\text{ب) } 6\frac{2}{7} - 3\frac{9}{21} = \dots\dots$$

$$\text{پ) } 10 - 4\frac{3}{7} = \dots\dots$$

۷- بلندترین جانور خشکی زرافه با طول حدود ۶ متر و بزرگ ترین پرنده، شتر مرغ با بلندی $4\frac{2}{3}$ متر است. قد زرافه چند متر از شتر مرغ بلندتر است؟

۸- برای عبارت $6\frac{4}{5} + 3\frac{1}{3}$ یک مسئله بنویسید و حاصل آن را به دست آورید.

۹- میزان بارش باران در روزهای دهم و یازدهم فروردین در شهر اهر استان آذربایجان شرقی به ترتیب $۲۰\frac{۲}{۵}$ و $۲۴\frac{۱}{۲}$ سانتی متر بود. شهر اهر در این دو روز چند سانتی متر بارش داشته است؟

۱۰- در جاهای خالی عدد مخلوط مناسب بنویسید.

$$\text{الف) } ۵ - \square = ۲\frac{۴}{۷}$$

$$\text{ب) } ۳\frac{۶}{۲۴} + \square = ۵\frac{۳}{۴}$$

۱۱- وزن یک بچه گربه به طور تقریبی $\frac{۳}{۲}$ کیلوگرم و وزن مادرش $۴\frac{۱}{۲}$ کیلوگرم است. وزن بچه گربه چند کیلوگرم کم تر از وزن مادرش است؟

۱۲- حاصل $۱۲ - ۲\frac{۴}{۵}$ به دو روش حساب شده است. کدام یک از آن ها نادرست است؟ دلیل خود را توضیح دهید.

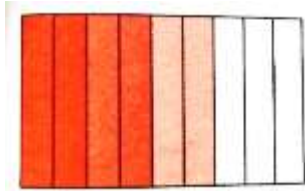
$$\text{روش اول : } ۱۲ - ۲\frac{۴}{۵} = ۱۱\frac{۵}{۵} - ۲\frac{۴}{۵} = ۹\frac{۱}{۵}$$

$$\text{روش دوم : } ۱۲ - ۲\frac{۴}{۵} = ۱۰\frac{۴}{۵}$$

تمرینات بخش ضرب کسرها

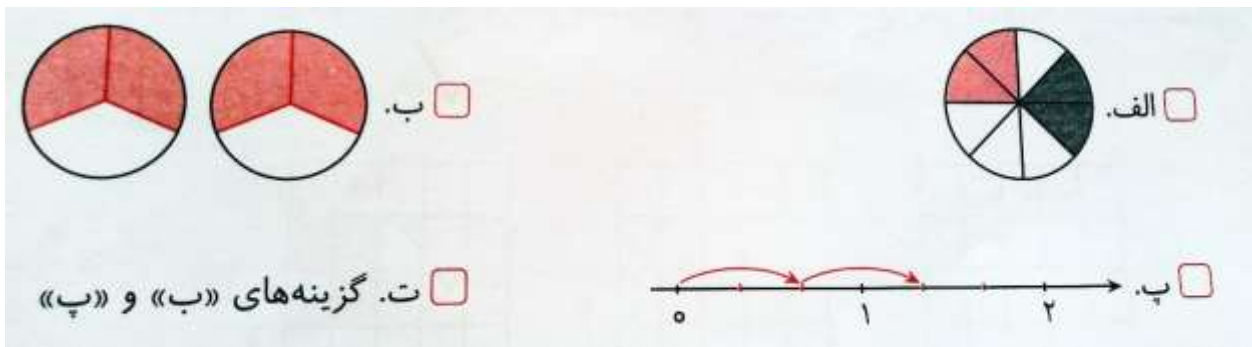
۱- جمله های درست و نادرست را مشخص کنید.

□ شکل زیر عبارت $3 \times \frac{2}{9}$ را نشان می دهد.

□ حاصل عبارت $4 \times \frac{3}{5}$ بیشتر از $2 \frac{3}{4}$ است.

۲- کدام گزینه مربوط به عبارت $2 \times \frac{2}{3}$ است؟

۳- $\frac{3}{4}$ وزن بدن انسان آب است. چند کیلوگرم از وزن بدن یک انسان ۶۰ کیلوگرمی آب است؟

۳. ۲۰

۱. ۳۰

۴. ۱۰

۲. ۴۵

۴- ۱۵ شاخه از گل های باغچه ای صورتی هستند. اگر این تعداد $\frac{1}{5}$ گل های باغچه باشد. در باغچه چند گل وجود دارد؟

۳- ۶۰

۱- ۳

۴- ۷۵

۲- ۵

۵- حاصل ضرب های زیر را با رسم شکل به دست آورید.

$$\text{الف) } 5 \times \frac{2}{4} =$$

$$\text{ب) } \frac{4}{7} \times 3 =$$

۶- حاصل عبارت های زیر را با رسم محور نشان دهید.

$$\text{الف) } \frac{3}{5} \times 4 =$$

$$\text{ب) } \frac{2}{7} \times 3 =$$

۷- اندازه ی یک ضلع مثلث متساوی الاضلاعی $2\frac{1}{4}$ سانتی متر است. محیط این مثلث چند سانتی متر است؟

۸- در کتابخانه ی مدرسه ی خردمند ۱۴۰ کتاب وجود دارد که $\frac{2}{7}$ آن ها کتاب های تاریخی هستند.

(۱) در این کتابخانه چند کتاب تاریخی وجود دارد؟

(۲) بقیه ی کتاب ها چندتا است؟

۹- حاصل عبارت های زیر را به دست آورید. (در صورت امکان قبل از به دست آوردن پاسخ، کسرها را ساده کنید.)

$$\text{الف) } 5 \times \frac{4}{8} = \dots \dots \dots \text{ب) } 8 \times \frac{1}{3} = \dots \dots \dots \text{پ) } \frac{3}{9} \times 14 = \dots \dots \dots$$

$$\text{ت) } \frac{4}{7} \times \frac{2}{4} = \dots \dots \dots \text{ث) } \frac{3}{21} \times \frac{2}{5} = \dots \dots \dots \text{ج) } 10 \times \frac{8}{3} = \dots \dots \dots$$

$$\text{ج) } \frac{4}{5} \times \frac{3}{8} = \dots \dots \dots \text{ح) } \frac{4}{9} \times \frac{7}{8} = \dots \dots \dots \text{خ) } \frac{6}{15} \times \frac{5}{10} = \dots \dots \dots$$

۱۰- فرشید ۶ بطری نیم لیتری آب معدنی خرید. او چند لیتر آب معدنی خریده است؟

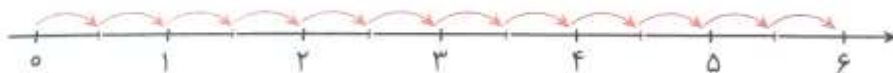
۱۱- خانواده ی آقای پدرام در یزد زندگی می کنند. آن ها تصمیم گرفتند در فصل گلاب گیری، به کاشان بروند. اگر آن ها $\frac{2}{5}$ مسیر را پیموده باشند، چند کیلومتر باید بروند با به مقصد برسند؟

۱۲- سرعت طبیعی زنبورهای عسل ۳۰ کیلومتر در ساعت است. زنبوری برای پرواز از دشتی به دشت دیگر $\frac{3}{5}$ ساعت پرواز کرد. فاصله ی بین این دو دشت چند کیلومتر است؟

۱۳- کشاورزی زمین خود را به دو قسمت مساوی تقسیم کرد و $\frac{2}{6}$ یکی از قسمت ها گوجه فرنگی کاشت. او چه کسری از کل زمین را گوجه فرنگی کاشته است؟

۱۴- مسئله ای بنویسید که پاسخ آن، محور زیر باشد.

$$\square \times \text{---} = 6$$

تمرینات بخش تقسیم کسرها

۱- جمله های درست و نادرست را مشخص کنید.

- اگر ۸ متر پارچه را بین ۵ نفر تقسیم کنیم به هر کدام $1\frac{3}{5}$ متر پارچه می رسد.
 ○ $\frac{3}{5}$ یک نان را به ۴ قسمت مساوی تقسیم کرده ایم. هر یک از این قسمت ها $\frac{1}{4}$ نان است.

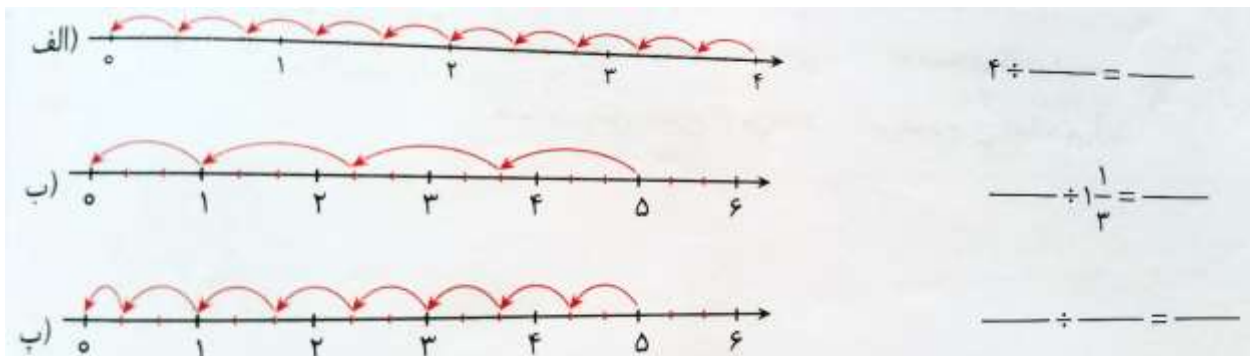
۲- به جای آن که عددی را بر ۳ تقسیم کنیم، می توانیم آن را در ..... ضرب کنیم.

$\frac{2}{3}$ (۳)	۳ (۱)
$\frac{2}{4}$ (۴)	$\frac{1}{3}$ (۲)

۳- پاسخ کدام یک از عبارت های زیر نادرست است؟

الف. $4 \div \frac{1}{5} = 20$ ب. $\frac{1}{6} \div 3 = \frac{1}{18}$ ج. $3 \div 4 = \frac{3}{4}$ د. $5 \div \frac{5}{6} = \frac{6}{5}$

۴- عبارت تقسیم مربوط به محورهای زیر را کامل کنید.

۵- اگر ۶ کیلوگرم پسته را در بسته های $\frac{1}{4}$ کیلوگرمی بسته بندی کنیم، چند بسته پسته خواهیم داشت؟

۶- مسئله ای بنویسید که جواب آن حاصل عبارت $8 \div \frac{1}{3}$ باشد. حاصل را نیز به دست آورید.

۷- مانند نمونه هر تقسیم را به ضرب تبدیل کنید. سپس حاصل را به دست آورید و در صورت امکان حاصل را ساده کنید. در تقسیم زیر چون عدد ۵ مخرج ندارد به آن مخرج ۱ می دهیم و سپس آن را معکوس می کنیم.

$$\frac{4}{7} \div 5 = \frac{4}{7} \div \frac{5}{1} = \frac{4}{7} \times \frac{1}{5} = \frac{4}{35}$$

الف) $\frac{6}{8} \div \frac{4}{16} = \dots\dots\dots$ ب) $\frac{3}{9} \div 5 = \dots\dots\dots$

پ) $4 \div 8 = \dots\dots\dots$ ت) $8 \div \frac{2}{3} = \dots\dots\dots$

ث) $\frac{7}{10} \div \frac{4}{5} = \dots\dots\dots$ ج) $16 \div 5 = \dots\dots\dots$

۸- $\frac{2}{7}$ از محصول گندم استان یزد به طور مساوی به ۴ استان دیگر صادر می شود. چه کسری از محصول گندم استان یزد به هر یک از این ۴ استان صادر می شود؟

۹- یک مسئله بنویسید که جواب آن حاصل عبارت $5 \div \frac{1}{6}$ باشد و حاصل را نیز به دست آورید.

۱۰- پرهام می خواهد $\frac{1}{5}$ پولش را بین ۳ فقیر تقسیم کند. هر کدام چه کسری از پول می رسد؟

۱۱- شماره ۲ کتاب داستان را در ۳ ساعت مطالعه کرد. اگر سرعت مطالعه ی او در این مدت یک اندازه باشد، در یک ساعت چه کسری از هر کتاب را خوانده است؟

۱۲- در یک مهمانی ۲ لیتر شربت را بین ۱۲ نفر و ۳ لیتر شربت را بین ۱۵ نفر دیگر تقسیم کردیم. به کدام گروه شربت بیشتری رسیده است؟ دلیل خود را توضیح دهید.

۱۳- آیا $\frac{1}{3} \div 4$ حاصل با حاصل $4 \div \frac{1}{3}$ مساوی است؟ دلیل بیاورید.

تمرینات بخش ضرب عددهای مخلوط

۱- جمله های درست و نادرست را مشخص کنید.

○ شکل روبه رو مربوط به ضرب $2\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{5}$ می باشد.

○ ساده شده ی عبارت $\frac{15 \times 27}{36 \times 45}$ برابر با کسر $\frac{1}{4}$ می باشد.

۲- کدام یک از کسرهای زیر با $\frac{4}{12}$ مساوی نیست؟

- $\frac{1}{3} - 1$
- $\frac{20}{60} - 2$
- $\frac{16}{40} - 3$
- $\frac{12}{36} - 4$

۳- کدام شکل مربوط به عبارت $1\frac{4}{6} \times 2\frac{1}{7}$ می باشد؟

۴- حاصل ضرب های زیر را مانند نمونه با استفاده از ساده کردن به دست آورید.

عددهای ۱۶ و ۸ بر ۸ بخش پذیرند و عددهای ۲۰ و ۵ بر ۵، بخش پذیرند.

$$3\frac{1}{5} \times 2\frac{4}{8} = \frac{16}{5} \times \frac{20}{8} = 8$$

الف) $\frac{7}{6} \times \frac{6}{7} = \dots\dots\dots$

ب) $\frac{2}{8} \times \frac{8}{7} = \dots\dots\dots$

پ) $72 \times \frac{3}{8} = \dots\dots\dots$

ت) $\frac{6}{10} \times 30 = \dots\dots\dots$

ث) $2\frac{3}{7} \times \frac{16}{17} = \dots\dots\dots$

ج) $4\frac{3}{8} \times 1\frac{5}{7} = \dots\dots\dots$

ح) $3\frac{1}{7} \times 2\frac{6}{11} = \dots\dots\dots$

خ) $3\frac{5}{9} \times 2\frac{1}{4} = \dots\dots\dots$

ط) $\frac{4}{5} \times \frac{3}{4} \times \frac{5}{3} = \dots\dots\dots$

د) $\frac{24 \times 21}{32 \times 18} = \dots\dots\dots$

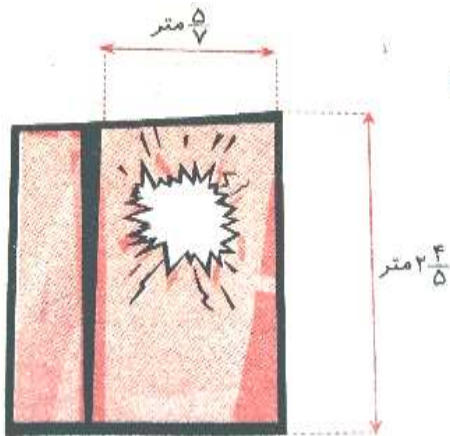
۵- برای کسر زیر ۴ کسر مساوی بنویسید.

$$\frac{5}{8} = \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

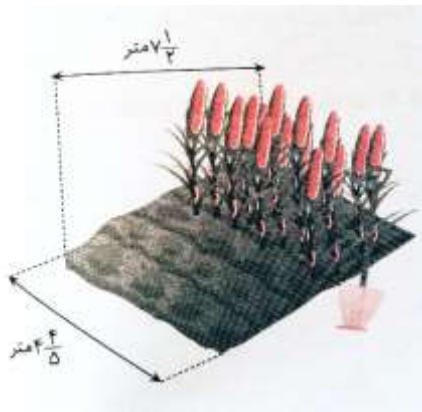
۶- حاصل ضرب های زیر را به دو روش به دست آورید. (رسم شکل و عبارت ریاضی)

الف) $2\frac{3}{6} \times 1\frac{1}{2} =$

ب) $1\frac{1}{5} \times 1\frac{2}{3} =$

۷- باد شدید در روز گذشته شیشه ی پنجره ی اتاق مینا را شکست. پدرش برای خرید شیشه ی جدید از مینا خواست تا با اندازه گیری ابعاد شیشه، مساحت آن را حساب کند. پدر مینا باید چند متر مربع شیشه بخرد؟

۸- باغچه ی خانه ی کوروش به شکل مستطیل است که در $\frac{۱}{۴}$ آن ذرت کاشت. کوروش در چند مترمربع ذرت کاشته است؟

۹- هر کدام از کسرهای زیر را که با $\frac{۱}{۴}$ مساوی هستند، مشخص کنید.

$$\frac{۲۲}{۱۴۲} \text{ و } \frac{۱۸}{۳۶} \text{ و } \frac{۱۰}{۳۰} \text{ و } \frac{۱۴۲}{۸۴} \text{ و } \frac{۱۵}{۳۰} \text{ و } \frac{۱۱}{۲۲}$$

۱۰- در یک منبع آب $\frac{۳}{۸}$ متر مکعب آب وجود دارد. اگر $\frac{۲}{۳}$ آن را مصرف کنیم، چند متر مکعب آب مصرف می شود؟ چند متر مکعب آب درون منبع باقی می ماند؟

۱۱- کسر $\frac{۲۴}{۳۶}$ را به سه روش ساده کرده ایم. به نظر شما مناسب ترین روش کدام است؟ دلیل خود را بنویسید.

$$\text{روش اول: } \frac{۲۴}{۳۶} = \frac{۶}{۹}$$

$$\text{روش دوم: } \frac{۲۴}{۳۶} = \frac{۴}{۶}$$

$$\text{روش سوم: } \frac{۲۴}{۳۶} = \frac{۲}{۳}$$